

УДК 331.5-053.67

Петровська Оксана Михайлівна

*к. політ. н., доцент кафедри управління персоналом і економіки праці,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ

JEL classification: E240; R230; J700

Останніми роками макроекономічні індикатори зростали в національній економіці України, та, водночас, кризові явища набули системного характеру. В таких нестабільних умовах соціально-економічних перетворень політика зайнятості населення, а тим більше, політика зайнятості молоді неспроможна адаптуватися до вирішення низки проблем. Наслідком цього процесу є нерациональний розподіл зайнятих по областях України, сферах економічної діяльності, зростає невідповідність реальним потребам з підготовки молодих фахівців та реальним потребам забезпечення національної економіки. У таких умовах перед суспільством постає проблема соціальної незахищеності окремих верств населення. Насамперед, ця проблема стосується молоді через її слабку трудову і професійну підготовку оскільки особливістю молодого покоління є формування й утвердження життєвих позицій. На сьогодні немає чітко сформованої та обґрунтованої програми ефективного використання трудового потенціалу, не сформовано програми зайнятості молоді.

Основним носієм інноваційного потенціалу суспільства є молодь, саме вона складає більшу половину працездатного населення України і формує особливий контингент ринку праці, який значно відрізняється від інших учасників цього ринку. З одного боку, молоді люди більш освічені, мобільні, ініціативні, відкриті та готові до змін і пошуку роботи. Вони володіють новими знаннями, професіями і технологіями, є носієм інтелектуального потенціалу, значним потенціалом соціально-економічного розвитку країни. З іншого боку, молоді люди мають певні соціальні проблеми з побудовою власної кар'єри, пов'язані з рівнем освіти, вибором професії, професійним становленням у процесі оволодіння конкретною професією в закладі освіти, початком трудової діяльності, вибором трудового напрямку в рамках професії, професійним зростанням. Молодим фахівцям, які виходять на ринок праці, зазвичай, не вистачає професійної підготовки і відповідного практичного досвіду роботи.

Оскільки зайнятість характеризує структуру трудових ресурсів і структуру національної економіки, то до факторів, які найбільше позначаються на зайнятості, відносяться всі чинники, що впливають як на розвиток національної економіки, так і на трудові ресурси. Різні вчені виділяють різні чинники, такі як: демографічні, соціальні, економічні, правові, політичні, правові, політичні, адміністративні, організаційно-адміністративні, технологічні, технічні та технологічні, психологічні, духовно-психологічні, етноісторичні, соціокультурні, культурні традиції і побутова, медична, екологічна, культурна глобалізація [1; 2; 3; 4].

Ці фактори знаходяться поза людиною, часто вони існують незалежно від її свідомості і свободи. Суспільство може керувати ними безпосередньо і в рамках народного господарства, формує сферу застосування праці, яка визначається кількісною та якісною структурою.

Запропонована класифікація дозволяє виявити і проаналізувати основні тенденції формування ефективної зайнятості молоді:

- 1) політичні – стабільність політичної ситуації в країні, ефективність законодавчої системи, якість державного регулювання соціально-економічних процесів;
- 2) демографічні – статево-вікова структура населення, народжуваність, смертність і міграція;
- 3) економічні – розвиток продуктивних сил, галузева структура національної економіки, економічне стимулювання, інвестиційна політика, рівень життя населення і та ін.;
- 4) соціальні – рівень розвитку сфери обслуговування і мережі дошкільних закладів, освітній рівень населення, національні традиції, рівень розвитку охорони здоров'я;
- 5) організаційні – рівень організації праці, виробництва і управління, організація роботи біржі праці, служби зайнятості.

Визначення сутності зайнятості та факторів, які на неї впливають дозволяє уточнити елементи механізму регулювання зайнятості та ринку праці. Таким чином, ефективне працевлаштування є комплексне поняття і передбачає використання персоналу з мінімальними втратами робочого часу, коли досягається найбільший економічний результат. Під ефективною зайнятістю молоді варто розуміти такий стан ринку праці, за якого досягається баланс інтересів молодих фахівців, роботодавців і держави. В таких умовах економіка досягає максимальних результатів соціально-економічного розвитку з найменшою питомою вартістю ресурсів при забезпеченні рівномірного і пропорційного територіального, міжгалузевого та професійного кваліфікаційного підходу.

У реальній економіці навіть високорозвинені країни світу не можуть досягти балансу інтересів між різними групами інтересів, оскільки на зайнятість населення впливають різні чинники. Отже, державна політика в цій галузі повинна бути спрямована не тільки на створення робочих місць, але й на сприяння ефективній зайнятості.

Наявні в Україні методи державного регулювання ринку праці молоді не повною мірою враховують характерні риси цієї вікової категорії та специфіку регіональних ринків праці. У зв'язку з цим пріоритетного значення для України набуває формування комплексного механізму державного регулювання ринку праці молоді, що забезпечить професійне самовизначення та розвиток молоді, реалізацію її трудового потенціалу, підвищення мотивації молоді до високопродуктивної праці [5].

Таким чином, серед чинників, які необхідно враховувати при визначенні політики зайнятості молоді, важливу роль відіграють структурні зміни. Очікувані зміни в політичній, економічній і соціальній сферах життя суспільства повинні бути спрямовані на зайнятість і підвищення її ефективності.

Ринок праці молоді складається зі специфічної вікової групи, що різниться за рівнем освіти, ціннісними орієнтаціями, соціальною та економічною активністю. Особливості молоді робочої сили (відсутність досвіду роботи, нестійкість трудових зв'язків, амбіційність, мобільність, новітні знання та ін.) обґрунтовують необхідність здійснення державного регулювання ринку праці молоді, підтримки під час виходу на ринок праці, реалізації державних гарантій. Отже, пріоритетними напрямками державного регулювання мають бути професійна орієнтація, освіта та зайнятість молоді.

Література

1. *Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні* : Закон України № 2998-ХІІ від 05.02.1993 р. / Верховна Рада України, Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text> (дата звернення: 29.04.2021).
2. *Про основні засади молодіжної політики* : Закон України № 1414 від 27.04.2021 р. / Портал «ЛІГА-закон». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI02497A.html (дата звернення: 29.04.2021).
3. *Ринок праці України – 2013* : стат. збірник. Київ : Державна служба зайнятості. URL: <http://www.dcz.gov.ua> (дата звернення: 30.04.2021).
4. *Статистика праці*. Київ : Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.04.2021)
5. Батюк А. А. *Вдосконалення механізму державного регулювання в сфері працевлаштування молоді. Ринок праці та зайнятість населення* : вироб.-практ. наук. журн. Київ : ІПК ДСЗУ, 2014. № 3 (40). С. 22–25.

УДК 331.526

Познанська Інна Володимирівна
д. е. н., професор кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет (Україна)

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

JEL classification: J210; J290

Розвиток людського капіталу є основою національної економічної політики країни. Здатність економіки створювати і ефективно використовувати людські ресурси все більшою